

Motion

av fru Signe Höjer angående sociala hjälpåtgärder, åsyftande att motverka antalet aborter i staden.

Antalet aborter i vårt land har uppskattats till minst 10,000 årligen. Frånsett den direkt nativitetsminskande verkan äro de av ödesdiger natur genom risk för dödsfall eller skador, som för framtiden orsaka kroppsligt eller själsligt men, vilket senare särskilt understrukits av docenterna Per Wetterdal, Sam. Clason och Folke Holtz.

I Stockholm är abortfrekvensen så långt man känner högre än i andra delar av landet. I en undersökning, utförd av de båda läkarna Gunnar Inghe och Gustaf Jonsson, nyligen publicerad i *Acta obstetricia et gynecologica scandinavica*, har lagts i dagen vissa förhållanden på detta område i Stockholm, som äro av den natur, att de icke kunna lämnas obeaktade av de ansvariga inom staden. De fakta, som framgå av undersökningen, göra det även möjligt att föreslå vissa åtgärder för att förebygga aborter.

Med hänvisning till ovannämnda uppsats skall här endast refereras vissa av iakttagelserna. Undersökningen omfattar cirka 800 kvinnor, vårdade för abort på Sabbatsbergs sjukhus samt 4,000 kliniska journaler och behandlar abortpatienternas sociala förhållande samt motiven för aborten. Härvid visas i främsta hand, att abortfrekvensen är skrämmande hög bland ogifta kvinnor, ja, så hög, att abortutvägen för dem är betydligt vanligare än barnfödseln. För de kvinnor, som äro inflyttade till Stockholm och varit där bosatta två till fem år, är abortfrekvensen särskilt stor. Enligt yrkesfördelning är den störst för servitriser, kökspersonal, hårfrisörskor och affärsbiträden. För gifta kvinnor synes minst vart femte havandeskap sluta med abort. Bland dem är abortfrekvensen större för dem, som ha anställning utanför hemmet än för de i sitt hem arbetande. Materialet visar, att abortklientelet utgör ett urval av ekonomiskt dåligt situerade i jämförelse med andra inom samma yrkesgrupper. Beträffande bostaden synes även större trångboddhet än vanligt förekomma.

Bland de direkta motiven till abort angavs för de ogifta i 55 % dålig ekonomi och i 44 % rädsla för vanära. 15 % uppgåvo bekvämlighetsskäl

och lika många angåvo som motiv den ogifta moderns svåra ställning som självförsörjande. Bland de gifta framhölls i 75 % dålig ekonomi som orsak.

Av de undersökta patienternas historia framgår, att såväl gifta som ogifta ganska tidigt kommit ut i livet. De ogifta fingo i medeltal vid 15—16 års ålder börja eget förvärvsarbete, 22 % hade inte ens fyllt 15 år. Vid i genomsnitt 17 års ålder lämnade de föräldrahemmet, 22 % hade ej heller här fyllt 15 år. Okunnighet såväl om abortens risker som om samhällets sociala hjälpmöjligheter var iögonfallande. Vad här anförts bekräftas av en i dagarna publicerad skildring av ett senare material på samma sjukhus, undersökt av docent A. Lennér (Nordisk Medicin nr 46, 14 november 1942). En skillnad är, att antalet gifta i detta material något överstiger antalet ogifta.

De ovannämnda undersökningarnas resultat gör det möjligt att med större sannolikhet än hittills kunna beräkna vilka åtgärder, som kunna vidtagas, för att med någon framgång bekämpa aborterna.

Moderskapspenningen, moderskapshjälpen, mödrahjälp, den fria förlösningssvården och övriga senare år inrättade hjälpformer, som tillkommit genom statsmakternas beslut, ha på många sätt underlättat mödrarnas förhållanden. Som komplement till dessa statliga åtgärder fordras emellertid, att kommunerna tillhandahålla hjälpmedel, som äro nödvändiga för att de statliga åtgärderna skola bliva till det gagn, som avsett är.

Man kan icke bortse ifrån att under de förhållanden, som här beröras, ligger huvudstadens stora kvinnoöverskott. I den reproduktiva åldern överstiger för närvarande antalet kvinnor antalet män med mer än 61,000. Stadsfullmäktige torde ej kunna undgå att förr eller senare upptaga även detta förhållande till ingående behandling, men en ändring är härvid fråga om åtgärder på lång sikt.

Med avseende på hjälpbehovet just nu är det tydligt, att det främst är de ogifta förvärvsarbetande kvinnorna särskilt inom vissa yrken samt de gifta med dålig ekonomi, som det gäller att hjälpa.

Som första åtgärd bör nämnas upplysning om aborternas risker och om de befintliga sociala hjälpmöjligheterna. En rådgivning för abortsökande på ett tidigt stadium av havandeskapet innan de ännu tagit steget att vända sig till abortör framstår därvid som önskemål. Sjukhusdirektionen, som sedan ett par år bedrivit en viss försöksverksamhet på detta område, har den 1 oktober öppnat en mottagning och tillsatt en kurator för en dylik rådgivande verksamhet. Visar det sig, att detta försök leder till goda resultat, måste verksamheten utvidgas. Men utom förekomsten av en person — i detta fall kuratorn — till vilken en kvinna i en förtvivlad situation kan vända sig, behöver kuratorn även praktiska möjligheter att erbjuda modern.

En förmedlingsverksamhet för att anskaffa arbete åt gravida ensamstående kvinnor skulle härvid vara av stort värde. Dessa äro ofta helt och hållet

hänvisade till platser som s. k. obemärkta. På detta område bedrives utan någon kontroll en exploatering av denna »billiga» arbetskraft, och ej sällan råka blivande mödrar därvid ut för rent kriminella individer, ofta abortörer. Förmedlingsverksamheten skulle även ta sikte på att skaffa modern arbete sedan hon fött barnet. Platser, där modern får behålla barnet hos sig, äro för närvarande sparsamt förekommande. En sådan socialt betonad förmedlingsverksamhet kan tänkas organiserad antingen i samband med barnavårdsmanavdelningen inom barnavårdsnämnden eller knuten till sjukhusdirektionens ovan nämnda rådgivningsbyrå.

Som en annan åtgärd i detta syfte framstår anskaffande av lämpliga bostäder åt självförsörjande mödrar med barn. I en motion detta år, undertecknad av samtliga kvinnliga ledamöter av stadsfullmäktige, yrkades byggande eller inredande av bostäder för ensamma mödrar. En statistik framlades, som påvisade hur för varje tusental mödrar med barn utom äktenskap i Stockholm det finnes ett hittills icke tillgodosett behov av åtminstone ett hundratal bostäder. I ett sådant bostadshus med tillgång till barnkrubba inom fastigheten skulle möjlighet beredas mödrarna, om de så önska, att dels under god ledning få lära sig hem- och barnavård under barnets första månader, dels få omvårdnad och tillsyn av barnet när de själva åter börja sitt förvärvsarbete.

Ännu en annan åtgärd är att ge ökade barnkrubbemöjligheter i allmänhet åt de förvärvsarbetande mödrarna. Redan under normala förhållanden är bristen på barnkrubbeplatser uppenbar. Senaste tiden har behovet på grund av den starka efterfrågan på kvinnlig arbetskraft gjort sig än mer gällande. Enligt uppgifter, inhämtade hos barnkrubbarnas föreståndarinnor i Stockholm, kan antalet avvisade mödrar senare tid uppskattas till omkring 1,000. Inom barnavårdsnämnden pågår för närvarande en utredning angående behovet av platser på grund av denna aktuella situation. Men även på lång sikt föreligger här ett konstant behov av platser, vilket blir större ju mera kraven på lekskolor i social-pedagogiskt syfte åt förskolålderns barn göra sig gällande.

Slutligen framstår som ett önskemål en ökad allmän upplysningsverksamhet om aborternas risker och därmed sammanhängande problem. Att endast lita till kuratorernas rådgivning räcker ej, denna upplysning kommer ofta för sent. Folkbildningsorganisationernas olika avdelningar i staden skulle härvid kunna göra en insats och upplysningen bör i lika hög grad gälla män som kvinnor.

Av det sagda torde framgå, att man vid motarbetande av aborterna måste söka sig fram efter olika vägar. Problemet torde för Stockholms del vara större än i de flesta andra städer i vårt land, men möjligheterna till förebyggande åtgärder äro dock ingalunda små och problemet torde mer än många andra vara förtjänt av stadsfullmäktiges uppmärksamhet.

Undertecknad hemställer därför,

att stadsfullmäktige måtte uppdraga åt stadskollegiet att tillsätta en kommitté med uppdrag att framlägga förslag till sociala hjälpåtgärder, som syfta till att motverka antalet aborter i staden.

Stockholm den 16 november 1942.

Signe Höjer